

Vedybinė kūno prasmė

Straipsnyje analizuojama žmogaus kūno esminė prasmė, kuri įvardijama kaip vedybinė. Tai žmogaus galia išreikšti meilę ir sudaryti autentiškus meilės ryšius su kitu asmeniu. Šią galią žmogui suteikė pats Dievas. Straipsnyje atskleidžiama, kad žmogaus galia mylėti yra jo galia tapti dovana kitam. Tapimas meilės dovana kitam yra Dievo duotas pašaukimas kiekvienam žmogui, nes pats Dievas yra mylintis ir dovanojantis save. Mes esame pašaukti siekti savo panašumo į Dievą pilnatvės, kuri pasiekama atskleidžiant kūno vedybinę prasmę, tai yra sekant Dievo meilės ir savęs dovanojimo pavyzdžiu.

The article deals with the fundamental characteristic of the human body, which is called the nuptial meaning of the body. This nuptial attribute is the individual's capacity of expressing love, in which he or she becomes a gift for another. And in doing so a person establishes an authentic love relationship with another person. God Himself inscribed this power into the human body. The call to become the gift of love for another is a God given call to every person. In our giving love to another, we are called to resemble God who is loving and giving. We fulfill our call to be in God's image, by fulfilling the nuptial meaning of the body.

Įvadas

Kas žmogaus buvimui ir egzistencijai suteikia prasmę? Daugelis kelių ir galimybių siūlosi žmogui žadėdamos prasmę ir gyvenimo pilnatvę. Tačiau daugelis šiuolaikinės visuomenės pristatomų vertybių ir kelių, kuriais einant būtų siekiama prasmės ir žmogiškosios pilnatvės, nesuteikia žadėtų rezultatų. Dažnai žmogus lieka tarsi pagautas, dar labiau sutrikęs ir neretai žaizdotas.

Žmogus yra kūniška būtybė ir beveik visi šių laikų siūlomi žmogiškosios pilnatvės pasiekimo būdai apima ir kūno plotmę. Deja, šis žmogaus asmens esminis apibūdinimas – kūniškumas netinkamai išnaudojamas, taip vietoj prasmės ir palimos randasi apiplėšimo ir išnaudojimo patirtis. Tad ar egzistuoja tikrasis kelias į žmogiškosios egzistencijos prasmės išsiskleidimą, apimantis ir kūniškumą? Kokia yra mūsų kūniškumo prasmė ir kaip ją galime prasmingai išreikšti? Popiežius Jonas Paulius II teigė, kad yra nuostabus kelias į žmogaus buvimo prasmę. Tas tikslas pasiekiamas einant pagarbos žmogaus kūniškumo paslapčiai keliu. Jonas Paulius II kalbėjo, kad žmogus pasiekia savo buvimo prasmę įvykdydamas vadinamąją *vedybinę* kūno prasmę. Mūsų tyrimo objektas – vedybinė kūno prasmė. Šią sąvoką ir idėją pristatė Jonas Paulius II vesdamas kūno teologijos katechezes. Per penkerius metus kūno teologijos katechezėse popiežius gana plačiai pristatė ir išnagrinėjo vedybinės kūno prasmės idėją. Daugelis teologų atsiliepė į popiežius pristatytą idėją ir leidosi toliau plėtoti šią temą. Tarp daugiausiai nuveikusių teologų, nagrinėjusių ir

toliau plėtojusią šią vedybinę kūno prasmės idėją, paminėtini: C. West, M. T. Prokes, A. Scola, M. Shivanandan, D. DeMarco, J. F. Crosby bei nemažai kitų, kurie savo tyrimuose gvildenančių šią temą. Ši vedybinės kūno prasmės idėja yra gili, susijusi su daugeliu kitų moralinių sprendimų ir praktiškos elgsenos pavyzdžių. Minėti teologai nagrinėja pačią vedybinės kūno prasmės idėją, aptaria ir paaiškina popiežiaus mintis apie ją, deda pastangas parodyti, kokios praktiškos yra išvados ir krikščioniškos elgsenos padariniai įvairiose situacijose. Manome, kad praktinės šios idėjos sampratos padariniai daro šią temą aktualią ir skatina domėtis ja. Tyrime žvelgsime į vedybinę kūno prasmę, akcentuodami savęs dovanojimo aspektą.

T y r i m o b j e k t a s – vedybinė kūno prasmė – žmogiška meilė kaip savęs dovanojimas. D a r b o t i k l a s – parodyti, kad žmogus, atskleisdamas vedybinę kūno prasmę, siekia savo panašumo į Dievą pilnatvės ir taip atranda savo egzistencijos prasmę. D a r b o u ž d a v i n i a i: parodyti, kad Trejybės veikimas yra savęs dovanojimas, ir atskleisti, kad žmogus yra Dievo paveikslas, bei paaiškinti, kad savęs dovanojimas yra žmogiškų meilės ryšių pamatas. T y r i m o m e t o d a s – analitinis, sintetinis.

1. Triasmenio Dievo būtis – savęs dovanojimas

Pradėdami aiškintis, kas yra vedybinė kūno prasmė, pirmiausiai turime pažvelgti į Dievo paveikslą. Toliau matysime, kad vedybinė kūno prasmė turi ypatingos svarbos sąsajų su Trejybės vidinio gyvenimo ir veikimo pavyzdžiais. Mūsų nuomone, geriausiai *Trejybės vieno Dievo veikimą nusako savęs dovanojimo idėja*. Taip pat matysime, kad žmogaus buvimas meilės dovana irgi yra esminė charakteristika kalbant apie vedybinę kūno prasmę. M. T. Prokes, žvelgdamas apskritai iš visos kūrinių perspektyvos, dovaną įvardija kaip „esminę būties kategoriją“¹. Ši tiesa paaiškėja pažvelgus į Trejybinio Dievo būtį ir veikimą – čia ypač išryškėja ši *dovanos* kategorija. Svarbu nepamiršti, kad tai, ką matome Dievo veikime ir buvime, mums, žmonėms, yra tarytum pašaukimas siekti panašumo į šį veikimą, nes mes esame sukurti pagal Dievo paveikslą. Dabar ir pažvelkime į Trejybės būtį ir Jos veikimą iš buvimo dovana perspektyvos.

Kristaus dėka mums yra praskleistas vidinis Trejybės gyvenimas. R. Schneider vadiną Trejybės gyvenimą apibūdina kaip Asmenų savęs dovanojimą vienas kitam: „Pirmasis Asmuo yra dieviškos esybės pilniausias dovanojimas per kildinimą ir kvėpimą... Jo paties egzistencija ir tapatybė priklauso nuo šių dvejopų santykių... Sūnus – Antrasis Trejybės Asmuo – yra dieviškosios esybės priėmėjas ir aktyvusis dieviškosios esybės davėjas (kartu su Tėvu) Dvasiai. Jo nekintamumas priklauso nuo Jo Sūniškumo ir aktyvaus Kvėpimo santykių. Dvasios nekintamumas susideda iš Jos peržengimo į Tėvą ir Sūnų ir dieviškosios prigimties aktyvaus priėmimo iš Tėvo. Taip mums yra paaiškinamas tobulos asmenų bendrystės apreiškimas. Trys dieviškieji Asmenys yra Asmenys, nes jie siejasi vienas su kitu... Dieve Asmenys yra gimdomi per dinamišką savęs dovanojimą.“²

Teologai išskiria imanentinį ir ekonominį Trejybės aspektus. Imanentinis Trejybės aspektas yra Tėvo, Sūnaus ir Dvasios Asmenų vidinė savidava (savęs dovanojimas) vienas kitam (Dievo savidava *in se*). Ekonominis Trejybės aspektas yra Tėvo, Sūnaus ir Dvasios Asmenų savidava į išorę, tai yra Žodžio ir Dvasios siuntimas į sukurtąjį pasaulį (Dievo

savidava *ad extra*). Dievo ekonomija yra Dievo gyvenimo „pasidalijimas“ su kūriniu ir dėl kūrinio. Ši ekonomija yra Dievo konkretus egzistavimas Kristuje ir Dvasioje. Ekonomija yra dieviškumo ir žmogiškumo komunijos paslaptis³.

Teologas Karl Rahner sako, kad tarp imanentinio ir ekonominio Trejybės aspektų yra glaudi jungtis. Tai yra tik du vienos dieviškosios savidavos aspektai. Rahner teigia, kad visi trys dieviškieji Asmenys malonės būdu perduoda save žmogui su kiekvienam Asmeniui būdingu savitumu ir skirtingumu. Ši trejopa savidava yra vieno Dievo savidava trimis susijusiais būdais, kuriais egzistuoja Dievas. Taigi Dievas siejasi su mumis trejopai ir šie trejopi saitai su mumis nėra tik vidinės Trejybės kopija ar analogija, tai yra pati Trejybė⁴.

Rahner itin pabrėžia, kad tai, ką Dievas suteikia kūriniui, yra Jis pats. Šis teologas teigia, kad vienatinis Dievas dovana savo absoliučia savęs ištarne ir kaip absoliuti meilės dovana. Štai paslaptis, kuri buvo Kristaus atskleista: Dievo savidava yra tikrai savęs dovanojimas. Dievas pasidalija su kūriniu ne dalimi savęs, o tikrąja žodžio prasme Jis save dovana. Biblija liudija, kad ši Dievo savęs komunikacija yra trejopo pobūdžio⁵.

Kristaus įsikūnijimas yra dieviškosios kūrybos, kurios tikslas – savęs dovanojimas, plano dalis. Dievas parodo, kad savęs dovanojimas yra vienas iš svarbiausių meilės raiškos būdų. Pirmajame Jono laiške skaitome: „Dievo meilė pasireiškė mums tuo, jog Dievas atsiuntė į pasaulį savo viengimį Sūnų, kad mes gyventume per Jį“ (1 Jn 4, 9). Pažvelgus į visą Kristaus – Įsikūnijusio Dievo veikimą, galima tarti, kad „Žodis tapo kūnu, kad mes pažintume Dievo meilę“⁶.

Dievo savęs dovanojimą bene ryškiausiai atskleidžia Kristaus mirtis ant kryžiaus. Apaštalas Paulius savo laiškuose (Rom 8, 32; Gal 2, 20) aiškina Kristaus pasmerkimą kaip savęs atidavimą iš meilės. Šią mintį aiškiai apibendrina vienas evangelisto Jono sakiny: „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris Jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16). Jonas pirmajame savo laiške mato pačios Dievo būties praskleidimą šiame kryžiaus slėpinyje: „Dievas yra meilė“ (1 Jn 4, 16). Tai reiškia, kad Dievo egzistencija yra meilė, Jis egzistuoja meilėje, Jis tiesiog yra meilė. Kryžiaus įvykyje Dievas egzistuoja kaip meilė⁷. J. Ratzinger rašo, jog kryžius yra meilės radikalumo išraiška. Ant kryžiaus mes matome, kaip tobulai aukojasi pati meilė. „Kryžius išreiškia gyvenimą, visą paaukotą kitų gerovei.“⁸ Popiežius Benediktas XVI savo pirmojoje enciklikoje „Deus Caritas est“ rašo, kad tiesą, jog „Dievas yra meilė“ (1 Jn 4, 8), galime pamatyti Kristaus mirtyje ant kryžiaus, kurioje „Dievas atsigręžia prieš save patį, atiduodamas save, kad pakeltų ir išgelbėtų žmogų – tai pati didžiausia meilė.“⁹

Dievo savęs išsižadanti (savo dovanojanti) meilė savo aukščiausia forma yra įkūnijama ant kryžiaus. Šis įvykis yra nepralenkiama Dievo definicija. Šis savęs „ištuštinimas“ nėra Dievo savęs apleidimas ar savęs nudievinimas. Kryžius yra ne nudievinimas, bet Dievo dieviškumo atskleidimas. Jis savo neprilygstama meile atleidžia ir įrodo, kad yra Dievas, o ne žmogus (Oz 11, 9). Dievo visagalybė ir tokios Jo meilės atskleidimas tarpusavyje neprieštarauja. Dievui nereikia atsakyti savo visagalybės, kad atskleistų savo meilę. Priešingai, reikia visų jėgų, kad galima būtų taip atsiduoti, kad save visą išdalytum. Tik visagalė meilė yra pajėgi pilnutinei savidavai kitam ir geba būti bejėge meile¹⁰.

Jei pripažįstame, kad istorinė Kristaus kančia parodo vidinę Dievo aistrą, ir mes galime įvardyti, kad aukojimasis iš meilės yra Dievo amžinoji prigimtis. Jei kas bandytų

apibūdinti dieviškąją prigimtį, toks žmogus paprasčiausiai negalėtų šiame apibrėžime nepaminėti šios besiaukojančios meilės, kuri taip aiškiai atskleista Kristaus asmenyje ir Jo veikime. Kristaus meilės auka ant kryžiaus nėra tik reakcija į žmogaus nuodėmę. Ši auka taip pat nėra koks nors priverstinis veiksmas, kurį Dievas privalėjo įvykdyti. Jėzaus meilės auką paaiškina tiesa, kad Dievas yra ne kas kita kaip meilė, kuri reiškiasi savęs dovanojimu kito gerovei. Golgotos auka yra aiškiausias šios Dievo prigimties atskleidimas pasauliui¹¹.

Dievas yra meilė ir tai yra Jo amžinoji prigimtis. Meilė įgalina asmenį kentėti. Meilės galimybė kentėti yra mylinčio vykdoma savidava ir saviuka. Saviuka yra tikroji Dievo esmė ir prigimtis. Iš šios tiesos C. E. Rolt išveda Trejybės doktriną: Dievas amžinai save aukoja ir šiame akte yra įtraukta visa Jo prigimtis. Jis yra tas, kuris myli, ir mylimasis, ir pati meilė. Savo aukojime Jis nedalija savęs, bet amžinai aukoja save patį. Vadinasi, ta auka, kurią Jis amžinai aukoja, yra pats Dievas. Todėl visa Jo būtis yra amžinoji savęs auka iš meilės¹².

C. E. Rolt įdomiai rutulioja Trejybės doktriną per šią Dievo meilės ir savidavos idėją ir teigia, kad šios idėjos yra Dievo atvirumo pasauliui ir žmogui pamatas. Jis sako, kad meilė privalo duoti, nes tik davimo veiksmu ji kažką tikrai turi ir atranda savo palaimą. Štai kodėl Dievas duoda save, be šio tarnavimo veiksmo Jis negalėtų turėti savęs. Dievas dovanuoja save visiškai, nes būtent šiuo veiksmu Dievas yra savimi. Jis įžengia į laiką – taip Jis yra amžinas. Jis atlieka tarnystę žemėje, kad taptų Viešpačiu danguje. Jis tampa žmogumi, nes taip Jis iki galo yra Dievas¹³.

Be to, reiktų pabrėžti Kristaus duotą Eucharistijos dovaną, glaudžiai susijusią su Kristaus auka – savęs dovana ant kryžiaus. Visą Kristaus veikimą žemėje geriausiai apibūdina savęs dovanojimo idėja. Savęs dovana išties geriausiai išreiškia asmenį. Paskutinės vakarienės metu Kristaus kūnas tampa tobulos savęs dovanos Tėvui ir sėdintiems už tos vakarienės stalo bei ateityje priimsiantiems Jo kūną žmonėms simboliu. Vakarienės metu Jis kūniškai padaro visos savo būties pasirinkimą – savęs dovanojimą iš amžinos meilės, kurios nesaisto mirtis. Jis savo draugams, susirinkusiems prie vakarienės stalo, įvardijo, ką daro: savo santykių su Tėvu įkvėptas Jis visiškai padovanoja save dėl kitų gerovės. Kristus per savo kūną tapo amžina savęs dovana Bažnyčiai, per kurią Jis visada yra tarp mūsų¹⁴.

R. Cantalamessa puikiai atskleidžia, kad Eucharistija, kaip Kristaus kūno ir kraujo aukojimas, yra Kristaus gyvenimo ir mirties atidavimas žmonėms: „Steigdamas Eucharistiją, Kristus paliko mums viso savo gyvenimo dovaną – nuo pirmosios įsikūnijimo akimirkos iki paskutinio atodūsio. Tas pilnutinis gyvenimas – kas buvo Kristus gimdamas ir kuo tapo gyvenimui bėgant, jo visa ontologinė ir istorinė tikrovė su visais medžiagiais įvykiais, pripildžiusiais jo dienas, tyla ir veikla, darbas ir malda, kovos ir pažeminimai – visa sudėta į jo atnašą, jo „kūną“, atiduodamą už mus.“¹⁵

Kristaus sakramentinė dovana „tai yra mano kūnas, tai yra mano kraujas“ yra viso savęs padovanojimas mums ir mūsų gyvenimo šaltinis. Ši giliausia Kristaus savęs dovana kūniškai yra suteikta pilniausiai ir tinkamiausiai, kaip tik gali būti¹⁶. Ši neatšaukiama ir pilnutinė savęs dovana pilnutinai kūniškai išreiškia Kristų – Dievą, kuris yra žmogumi tapusi meilė.

Naujasis Testamentas liudija, kad ne tik Jėzus, bet ir Šventoji Dvasia yra atsiųsta žmonėms kaip dovana. Žiūrėdami į meilę Trejybės kontekste suprantame, kad meilė yra visapusiška dovana. Tačiau Šventoji Dvasia ypač aiškiai įvardijama kaip dovana. Jonas Paulius II rašo: „Savo vidiniame gyvenime Dievas „yra meilė“, esminė meilė, bendra visiems trims

dieviškiesiems Asmenims; Šventoji Dvasia yra asmeninė meilė kaip Tėvo ir Sūnaus Dvasia. Todėl ji „pažįsta <...> net Dievo gelmes“ kaip *nesukurtoji Meilė–Dovana*. Galima sakyti, kad Šventojoje Dvasioje vidinis vieno ir triasmenio Dievo gyvenimas tampa visuotine dovana, abipusiais meilės mainais tarp dieviškųjų Asmenų, ir kad per Šventąją Dvasią Dievas „egzistuoja“ kaip dovana. Būtent Šventoji Dvasia yra tokio savęs atidavimo, šios esybės–meilės *asmeninė išraiška*. Ji yra Asmuo–meilė. Ji yra Asmuo–dovana.“¹⁷

Užbaigiant šią dalį galima būtų apibendrinti, kad visas mums atskleistas Dievo veikimas (Kristaus Įsikūnijimas, Jo kančia ant kryžiaus, Eucharistijos dovana) yra meilės įkvėpta Dievo savęs dovana mums. Dievo savidava yra Jo laisvas, jokiam kūrinui neskolingas ir neužsitarnautas veiksmas, per kurį Dievas save dovanoja ribotiems kūriniais. Ši savidava žmonėms reiškia pašventinimą, teisumą, palaimą. Šis Dievo savęs dovanojimas yra visų aukščiausias ženklas ir didžiosios Dievo meilės mums pagrindas¹⁸. Būtent per šią savo meilę Dievas kviečia žmogų į bendrystę su Juo. Tokia yra Dievo prigimtis, toks yra Dievo paveikslas ir veikimas – savęs dovanojimas iš meilės.

Kaip matėme, savęs dovanojimas yra Trejybės dieviškųjų Asmenų santykių esmė ir dieviškųjų Asmenų tapatybės šaltinis. Visa išganymo istorija atskleidžia tiesą, kad dovanos idėja išreiškia ne tik vidinį Trejybės gyvenimą, iš kurio viskas turi pradžią, bet dovana išreiškia ir sukūrimą bei atpirkimą. Ta pačia dovanos idėja galima nusakyti žmogiškąjį pašaukimą būti Dievo paveikslu – būti dieviškosios meilės įkūnyta analogija¹⁹. Dabar pakalbėkime apie žmogaus pašaukimą būti Dievo paveikslu.

2. Žmogus – Dievo paveikslas

Žmogus yra išskirtinis kūrinys – visos kūrinijos kulminacija. Jį iš visos visatos išskiria jo panašumas į savo Kūrėją – Dievą. Tai Pradžios knygos tiesa (Pr 1, 26). Krikščioniškasis tikėjimas liudija, jog žmogaus kūno prasmė kyla iš mus sukūrusio Dievo – mūsų Kūrėjo. Šventraštis mums sako, jog žmogaus egzistencijai suteikiama prasmė, kai įvykdomas pašaukimas įgyvendinti žmoguje įspaustą Dievo paveikslą ir tapti panašiam į Jį²⁰. Kaip ir kokiū būdu esame panašūs į Dievą?

Mes pripažįstame, kad Dievas yra Asmuo, protinga ir laisva būtybė. Kaip Dievas yra protingas, taip ir Jo paveikslas – žmogus yra protingas. Dievas turi valią, ir žmonės, sukurti pagal Jo panašumą, yra valingi. Žmogaus laisva valia ir jo protas padaro jį panašų į Dievą²¹. Šios žmogaus galios kalba apie jo dvasinį pradą. Visi šie dalykai yra dvasinė realybė ir jie mus supanašina su Dievu. Kai šie dvasiniai dalykai yra išreikšiami per kūną, tai tampa fiziniu Dievo paveikslu pasaulyje²².

Žvelgdami į Kristaus Įsikūnijimą suprantame, kad Jame mes, žmonės, turime *įkūnytą* pašaukimą būti Trejbinio Dievo paveikslu. Per Kristaus Įsikūnijimą mums buvo atskleista žmogiškojo įkūnijimo giliausia prasmė ir jo paskirtis. Kristaus Įsikūnijimo dėka mes suprantame, kad mūsų pašaukimas būti Dievo paveikslu įgyvendinamas per kūną ir kūne²³. Kristus tapo žmogumi, Jis būdamas kūniškas įžengė į dangų ir mums davė pažadą, kad mūsų kūnai prisikels ir mes būsime drauge su Juo. Todėl Kristaus Įsikūnijimo dėka mes kaip kūniški kūriniai atspindime Trejbinį Dievą ir dalyvaujame Dievo gyvenime²⁴.

Toliau ieškodami atsakymų į klausimą, kokiū būdu žmogus gali būti panašus į Dievą,

turime paminėti dar vieną faktą – Dievas yra Trejybė – trijų dieviškųjų Asmenų bendrystė. Trejybės Asmenų vienybė ir bendrystė yra nuostabus Dievo vidinio pasaulio slėpinio praskleidimas, kuris mums tapo žinomas Kristaus atnešto apreiškimo dėka. Ar gali žmogus, būdamas kūniškas, atvaizduoti šį Dievo – Asmenų bendrystės – paveikslą? Atsakymą randame Biblijos pasakojime apie žmogaus sukūrimą.

Žmogus yra sukurtas kaip vyras ir moteris. Skirtumai tarp moters ir vyro yra papildomumas, leidžiantis jiems vienijantis meile sudaryti bendrystę ir papildyti vienas kitą. Vyro ir moters meilės vienybės negalėtų būti, jei žmonės nebūtų sukurti skirtingų lyčių. Popiežius Jonas Paulius II teigia, jog galimybė parodyti savo panašumą į Dievą atsiranda bendrystėje – vyro ir moters meilės sąjungoje, apimančioje ir kūnišką išraišką: „galima suprasti, kad žmogus tampa Dievo paveikslu ir panašumu ir per asmenų bendrystę, kurią vyras ir moteris sudaro jau nuo pat pradžių... Žmogus tampa Dievo paveikslu veikiau ne kaip toks, bet bendrystės momentu.“²⁵

Popiežius Jonas Paulius II šiuo ir kitais panašiais teiginiais, kad vyras ir moteris savo meilės bendryste atspindi Dievo – Trejybės paveikslą, oficialiai visiškai nauja linkme pasuka mokymą apie tai, kaip žmogus parodo savo panašumą į Dievą. Iki Jono Pauliaus II kūno teologijos katechezijų Bažnyčios magisteriume vyravo mokymas apie žmogaus kaip individo panašumą į Dievą. Buvo kalbama, kad žmogus panašus į Dievą savo protingumu, savo dvasinės sielos galiomis (atmintimi, supratimu, valia). Iš tikrųjų šis žmogaus protingumas panašina mus į Dievą, bet ne tik jis – vyro ir moters bendrystė mus taip pat daro panašius į Trejybę²⁶.

Mus su Dievu ypač supanašina meilė. Mylėdami tampame panašūs į Dievą. D. DeMarco sako, kad būtent per meilę ir dovanojimą žmogus, nors yra sukurtas iš dulkių, įgauna sako prakilnumą ir dieviškumą²⁷. Pirmajame savo laiške apaštalas Jonas kalba apie giliausius Dievo būties slėpinius. Jis sako, kad „Dievas yra meilė“ (1 Jn 4, 16). Tad jei Dievas yra meilė ir žmogus yra Dievo paveikslas, vadinasi, ir žmogaus prigimtis yra meilė. Jonas Paulius II sako, kad „meilė yra ontologinė ir etinė asmens reikmė“²⁸. Popiežius tuo giliai įsitikinęs, todėl ir teigia: „Žmogus negali gyventi be meilės. Žmogus pasidaro pats sau nebesuvokiama esybe ir jo gyvenimas nebetenka prasmės, jeigu jam neapsireiškia meilė, jei jis nesusitinka su meile, jei nepajunta jos ir koku nors būdu nepadaro jos sava, jeigu negali joje gyvai dalyvauti.“²⁹ *Žmogus tampa panašus į Dievą per meilę – mylėdamas*. Dievas taip pat atskleidžia, kokia yra tikroji meilė. Dievo veikimas, ypač ryškus per Kristaus veikimą, parodo meilės esmę. Įsikūnijimu, Eucharistijos dovana, mirtimi ant kryžiaus Kristus rodo, kad meilė yra savęs dovanojimas. Ši Kristaus žinia ir visas Jo gyvenimas yra orientyras žmonėms: „Kristus, galutinis Adomas, Tėvo ir jo meilės paslapties apreiškime rodo žmogui, koks privalo būti žmogus ir koks jo aukščiausias pašaukimas.“³⁰ Šis aukščiausias pašaukimas ir yra išskleisti savo panašumą į Dievą, t. y. mylėti, kaip myli Dievas. O mylėti, kaip myli Dievas, reiškia aukotis dėl kitų, tapti dovana kitiems. Jono Pauliaus II pristatyta kūno teologija paprasta ir aiškia kalba atskleidžia, kaip šis aukojimasis iš meilės yra galimas ir įgyvendinamas įvairiose srityse, ypač santuokinėje meilėje bei kitose gyvenimiškose situacijose.

Kūno teologijoje žmogaus kaip Dievo paveiklo idėja yra labai svarbi. Šis faktas turi įtakos visam žmogaus gyvenimui ir konkrečiai elgsenai. Per Apreiškimą susipažinus su Dievu, ypač su Kristumi – Dievu, kuris tapo žmogumi, asmuo gauna tikras ir konkrečias

gaires savo elgsenai. Galima žengti dar žingsnį toliau ir sakyti, jog žmogaus gyvenimo prasmė – pastangos atskleisti žmogiškoje prigimtyje išpaustą Dievo atvaizdą.

Taigi matome, kad mūsų panašumas į Dievą įvykdomas ne tik vidinių dvasinių žmogaus galių dėka, tai neatskiriamai apima ir kūną, ir asmenų bendrystės aspektą. Prokes sako, kad būti žmogumi reiškia būti sukurtam pagal Dievo paveikslą ir būti pašauktam tarpasmeninei žmogiškai bendrystei, kurios pavyzdį matome Trejybės Asmenų bendrystėje, kurioje visų tarpasmeninių santykių pamatas yra buvimas dovana³¹. Pats mūsų kūniškumas su vyrišku ir moterišku skirtingumu mus įgalina vienyti meileje tarp vyro ir moters ir tuo būdu atspindėti Dievą – Trejybinių dieviškųjų Asmenų vienybę. Ši ryši tarp dieviškos bendrystės ir žmogiškosios vyro ir moters bendrystės jau galime išvystyti Vatikano II Susirinkimo dokumento *Gaudium et Spes* mokyme. Jame teigiama, kad žmogus save suvokia tik atiduodamas save: „Žmogus – vienintelis žemėje kūrinys, kurio Dievas norėjo dėl jo paties, gali save visiškai surasti tiktai nuoširdžiai pats save atiduodamas kitam.“³²

Žmogaus panašumas į Dievą ypatingai realizuojamas išskleidžiant vedybinę kūno prasmę, kurią žmoguje išpaudė Dievas. Tai žmogaus galia tapti meilės dovana kitam, panašiai, kaip veikia ir pats Dievas – tampa dovana dėl žmogaus. Dabar panagrinėkime vedybinę žmogaus kūno prasmę plačiau.

3. Vedybinė kūno prasmė – žmogaus pašaukimas būti meilės dovana

Kūno teologijos katechezėse popiežius Jonas Paulius II kalba apie vedybinę kūno prasmę. Tai labai reikšmingas kūno atributas. Popiežius teigia, kad žmogus, būdamas kūniškas asmuo, per kūną liudija dovaną ir meilę. Jis išplėtoja žmogaus buvimo dovana temą. Dovanos idėja yra esminė apibūdinant vedybinę kūno prasmę. Tai dominuojanti tema popiežiaus kūno teologijoje. Pirmiausia aptarkime buvimo dovana idėją – per ją mums paaiškės popiežiaus atskleidžiama vedybinė kūno prasmė.

Popiežius sako, kad Dievas įvardydamas savo kūrybą kaip gerą atskleidžia ir pagrindinį savo kūrybos motyvą – meilę. Tik meilė gali pradėti gerį ir džiaugtis jame. Visa kūrinija, ne tik žmogaus sukūrimas, parodo pamatinį Dievo veiksmą – davimą iš meilės³³.

Žmogus kaip Dievo paveikslas yra sukurtas meilei ir savęs dovanojimui. Jis yra pašauktas rūpintis kitu, neieškoti savęs, trokšti gėrio savo mylimajam ar mylimajai. Meilė turėtų būti kaip kelias, kaip nuolatinis ėjimas iš savęs į savo išsilaisvinimą, dovanojant save ir taip save atrandant. Taip pat atrandant ir patį Dievą. Vis mažiau domėdamasis savimi ir besitartindamas prie kito, žmogus labiau ieško kito laimės, daugiau juo rūpinasi ir dovanoja save, nes trokšta „būti dėl kito“³⁴.

Anot Šventojo Tėvo, savęs dovanojimas ir meilė yra sinonimai. Davimo veiksmas apima davėją ir tą, kuris priima duodamą dovaną bei tarp jų užsimezgantį ryšį. Dievas duoda kūrinijos dovaną, o žmogus ją priima. Tai sukuria „vedybinius“ – vienijančius jų ryšius. Visa kūrinija turi vedybiškumo, nes išreiškia pirminę ir gilią dovaną. Tačiau ši dovana gali būti suprasta ir priimta tik žmogaus – asmens, kuris vienintelis yra sukurtas pagal Dievo paveikslą. Tik asmuo, apdovanotas laisve ir apsisprendimo galiomis, gali priimti šią Dievo dovaną, kuri yra meilė, ir ją sugrąžinti, tai yra mylėti Dievą atsiliepdamas į jo meilę. Taip Dievas sudaro pirminę meilės sandorą su žmogumi per kūriniją³⁵.

Kaip konkrečiai žmogus patiria ir įgyvendina šį savo pašaukimą „vedybiniam“ (vienybės) santykiams su Dievu? Būtent kūnišką žmogų Dievas įgalina įeiti į šiuos sandorinius meilės ryšius su Juo. Dievas išpaudė šį pašaukimą į žmogų sukurdamas jį kaip vyrą ir moterį ir pašaukdamas juos tapti vedybine (juos vienijančia) dovana vienas kitam. Lytiškumas parodo žmogaus atsigrėžimą į kitą per papildomumą ir bendrystės sudarymą savęs dovanojimu³⁶. Žmogus per kūną su vyriškumo ir moteriškumo tiesa išreiškia kūrimo dovana³⁷. Jonas Paulius II rašo: „Tai yra kūnas – kūrimo liudijimas kaip pagrindinė dovana ir sykiu Meilės, kaip šaltinio, iš kurio šis davimas kyla, liudijimas. Vyriškumas – moteriškumas, tai yra lytiškumas, yra kūrybingo [Dievo] dovanojimo ir to suvokimo iš žmogaus pusės ženklas.“³⁸

Tik suvokę šią dovanos realiją galime suvokti žmogiškąją egzistenciją. Visa, kas egzistuoja, yra dovana. Dievas nusprendžia padaryti dovana ir sukuria žmogų, kad jis ją priimtų. Ši dovana yra Dievo meilė ir dieviškasis gyvenimas. Per dovanos idėją prieiname prie pačios asmens esmės. Ši idėja paaiškina Jono Pauliaus II pristatomą antropologiją. Žmogus sukuriamas pirmiausia priimti dosnią Dievo meilės dovana ir toliau šią meilę pakartoti ir pratęsti tampant dovana kitiems³⁹. Vadinasi, norint mylėti, pirmiausia reikia patiems priimti meilės dovana iš Dievo, kad galėtume šią meilę dovanoti toliau⁴⁰. Šis pašaukimas būti dovana yra „pagrindinis žmogiškosios egzistencijos pasaulyje elementas“⁴¹. Dievas tai įrašė į žmogiškojo lytiškumo paslaptį. Kūno papildomumas, kaip vyriškumas ir moteriškumas, vidujai atskleidžiantis, ką reiškia būti žmogumi, kviečia vyrą ir moterį laisva valia pakartoti dieviškos dovanos davimą ir priėmimą. Šiame kontekste paaiškėja gilioji Pradžios knygos mintis: „Todėl (kad pratęstų šią dieviškąją dovana⁴²) vyras paliks tėvą ir motiną ir glausis prie žmonos, ir jie taps vienu kūnu“ (Pr 2, 24).

Peržvelgus tai, ką sako Jonas Paulius II, galima padaryti išvadą, kad būti žmogumi reiškia būti asmeniu – dovana, žmogiškuosiuose santykiuose duodama ir priimama. Kiekvienas turime pašaukimą būti gyvąja dovana. Vedybinė kūno prasmė yra „esminė žmogiškojo egzistavimo savybė“⁴³. Anot Prokes, šį teiginį galima perfrazuoti sakant, kad dovana yra esminė žmogaus egzistencijos savybė ir kad vedybinė kūno prasmė išreiškia pagrindinį žmogaus egzistencijos elementą. Mūsų sukūrimas pagal Dievo paveikslą reiškia, kad žmogus sukurtas „vedybinei“ išraiškai⁴⁴.

Pirmapradis Adomo vienumo išgyvenimas Rojuje pirmiausia reiškia, kad žmogus geba priimti kūriniją kaip Dievo gyvenimo ir meilės dovana. Antroji pirminio Adomo vienumo išgyvenimo prasmė reiškia, kad jam reikia „pagalbininkės“ – kito asmens, su kuriuo žmogus galėtų gyventi užmezgdamas santykius per savęs dovanojimą. Pirminė graži ir darni Adomo ir Ievos vienybė rodo, kad tarp jų buvo užmegzti šie abipusiai savęs dovanojimo vienas kitam santykiai. Jų nuogumas neturint gėdos atskleidžia tiesą, kad jie gyveno visiškai suprasdami savo kūną kaip dovana. Gėdos radimasis yra labai svarbus dalykas, rodantis pakitusį pirmųjų tėvų požiūrį į vienas kito kūnus. Tik padarius nuodėmę, Adomas ir Ieva pradeda gėdytis vienas kito. Gėda atsiranda, nes jie jau negali žvelgti į vienas kitą tyra širdimi, kokią turėjo iki nusidėdami. Nuo tada jie patiria gėdą, nes žvelgia į vienas kitą tarsi į objektą, kurį norėtų panaudoti sau. Šis aistros diktuojamas neteisėtas kito žmogaus savinimasis yra dovanos priešprieša. Gėda atsiranda, kai žmogus supranta, jog yra gundomas išnaudoti kitą žmogų, nors yra sukurtas kitą žmogų mylėti⁴⁵.

Biblijos tekstas, atskleisdamas Adomo džiaugsmą dėl Ievos, duoda suprasti, kad santykiai, paremti tapimu abipuse dovana, išsprendžia žmogaus vienumo problemą. Popiežius priduria, kad abipusio savęs dovanojimo užmezgami santykiai išskleidžia giliausią buvimo žmogumi prasmę. Visa tai mums tampa suprantama žinant kūno ir lytiškumo prasmę. Šią prasmę popiežius pavadina „vedybine“⁴⁶, arba asmenis vienijančia.

Kūno vedybinė prasmė nusako, kad žmogus suvokia ir išgyvena savo kūną kaip dovaną ir Dievo meilės simbolį bei kūniškai – per savo vyriškumą ir moteriškumą – dalijasi šia meile su kitu žmogumi. Kūno ir lytiškumo tiesa „yra paprasta tiesa apie asmenų bendrystę“⁴⁷. Žmogus yra sukurtas kaip vyras ir moteris, kad kurtų jūdvių vienybę. Popiežius *vedybinę kūno prasmę apibūdina* kaip „žmogaus galią per kūną išreikšti meilę: konkrečiai tokią meilę, per kurią žmogus – asmuo tampa dovana, ir per šią dovaną giliausiai išskleidžia savo buvimo ir egzistencijos prasmę“⁴⁸. Žinoma, tai nereiškia, kad visi yra pašaukti santuokinei meilei, tapti „vienu kūnu“. Tai reiškia, kad visi mes esame pašaukti tam tikrai „vedybinės meilės“ išraiškai – savęs dovanojimo konkrečiam įkūnijimui savo gyvenime⁴⁹. Ši vedybinė kūno galia yra susijusi ne tik su santuoka ar santuokiniu aktu. Tai yra galia, kurią turi visi žmonės, per kurią jie gali kiekvienoje gyvenimo situacijoje veikti kaip mylintys, save dovanojantys asmenys. Ši vedybinė meilė vienija mus ir kuria žmonių bendrystės ryšius su visais žmonėmis, su kuriais mes dalijamės šia žmogaus kūno vedybine galia⁵⁰.

Žmogus yra sukurtas vedybinei – asmenis vienijančiai meilei. Tai įrašyta žmoguje išoriškai ir vidujai. Kadangi ši vedybinė – jungianti meilė yra žmogaus egzistencijos giliausia prasmė, galima teigti, kad jei mes atrandame tokią meilę, jei atrandame šią vedybinę kūno prasmę, atrandame gyvenimo prasmę ir laimę. O ši vedybinė kūno prasmė yra mūsų pašaukimas tapti dovana ir priimti kitų žmogų kaip dovaną. Būtent šis abipusis dovanos davimas ir jos priėmimas sukuria asmenų bendrystę – komuniją. Mūsų lytiškumas įgalina mus kūniškai būti asmeniu – dovana⁵¹ ir sudaryti vyro ir moters santuokos sandorą per viso asmens dovanojimą vienas kitam. Ši vedybinė komunija visada išlieka kaip giliausia ir prasmingiausia asmens patirtis. Todėl ji turi būti atskleista visa savo tiesa – kaip Dievo paveiklo ženklas⁵².

Šio straipsnio pirmoje dalyje teigėme, kad Dievo veikimas geriausiai nusakomas kaip buvimas dovana. Būtent tuo – atskleisdamas vedybinę kūno prasmę žmogus atkartoja Dievo veikimo pavyzdį ir išties panašėja į Trejybę. Kūnas atskleidžia vyro ir moters pašaukimą bendrystei ir įgalina ją sudaryti, taip iš dalies atspindint Dieve egzistuojančią bendrystę. Triasmenio Dievo paveiklo idėja, ko gero, yra giliausia išvalga, kuri tiek daug pasitarnavo apibūdinant patį žmogų ir ieškant pagrindo jo gyvenimui ir elgsenai⁵³.

Kai žmogus yra vienas, jis iki galo nėra savimi. Jis save atrasti gali tik santykyje. M. Shivanandan sako, kad „asmuo išskleidžia save per veiksmus kitų labai ir su kitais“⁵⁴. Popiežius Jonas Paulius II pabrėžia neatskiriamą santykio faktorių apibūdinant žmogiškumą. Jis sako, kad būti asmeniu reiškia būti subjektu ir būti santykyje⁵⁵. Mes, kaip Dievo paveikslas, gyvename santykyje⁵⁶. Žmogus tikrai iki galo gali išskleisti save tik autentiškame santykyje su kitais asmenimis. Kūno teologija atskleidžia, kad šis santykiškumas yra giliausiai atskleidžiamas per mūsų lytinį skirtingumą. Kiekvienas žmogus, nežiūrint jo ar

jos unikalumo, visada yra jis arba ji. Taigi lytis, vadinasi, ir mūsų pašaukimas bendrystei, yra ne tik asmens savybė, bet ir esminė asmens dalis⁵⁷.

J. Ratzinger teigia, kad žmogaus kūniškumas rodo, kad mes atsirandame vieni iš kitų. Tai reiškia, kad žmogus yra būtybė, egzistuojanti tik iš kito⁵⁸. Būsimasis popiežius Benediktas XVI teigė, kad „žmogus savimi yra tik tiek, kiek yra kituose. Jis atranda save tik išeidamas už savęs. Jis būna savimi tik per kitus, tik gyvendamas kituose.“⁵⁹ Tai atskleidžia sutuoktinių meilės bendrystę. Per abiejų bendrystę vyras ir moteris gyvendami kartu ir dėl vienas kito atranda save pačius ir patvirtina visa, ką reiškia būti asmeniu, ir sutvirtina visa, kas sudaro žmogų. Adomo atsivėrimas kitam asmeniui yra dar svarbesnis apibūdinant žmogų, nei jo suvokimas, kad jis skiriasi nuo gyvūnų⁶⁰.

Vyras ir moteris sudaro bendrystę per abipusį savęs dovanojimą vienas kitam. Tačiau, be šių vyro ir žmonos santykių, jie turi daug kitų ryšių. Jų santykiai kaip vyro ir žmonos išliks išskirtiniai, bet jie gyvenime turės daug kitų vaisingų, meilę dovanojančių santykių su kitais žmonėmis. Tokiems santykiams mus kviečia žmogiškasis lytiškumas, kuris tik vienus iš visų žmogaus turimų santykių apibūdina kaip santuokinius. Visi kiti ryšiai neturės tapimo „vienu kūnu“ išraiškos. Taigi daugumos žmogiškų ryšių paskirtis būti celibatiniais⁶¹. Ne visi esame pašaukti santuokai. Santuoka yra tik ryškiausia mūsų pašaukimo meilei, jos vienybei ir gyvybės teikimo santykiams išraiška. Apibendrinant tai reiškia, kad mes visi be išskirties esame pašaukti gyventi bendrystėje su kitais per nuoširdžią savęs dovaną. Šioje perspektyvoje suprantame ir celibatinį pašaukimą, ir jo pasirinkimą. Celibato pasirinkimas yra apsisprendimas tapti dovana kitiems be intymios sutuoktiniams būdingos kūniškos išraiškos. Žmogiškasis bendrystės su kitu troškimas galiausiai gali būti pasotintas tik vienybėje su Kitu, tai yra su Dievu. Seksualinės meilės išraiška ir bendrystė yra tik laikinas atsakas į žmogaus amžinos meilės ir bendrystės troškimą⁶². Jonas Paulius II sako, kad santuoka yra dalykas, susijęs su praeinančia pasaulio dalimi. Visada reikia prisiminti, kad žmogus pašauktas į dangaus karalystę, o ne į praeinantį pasaulį⁶³. Mes ir mūsų kūnai esame „užantspauduoti“ meilės pašaukimu. Pats aukščiausias žmogaus pašaukimas yra dalyvauti pačios Trejybės gyvenime per vienybę su Įsikūnijusiu Dievo Žodžiu. Mes tai pasiekiamo išskleiddami vedybinę kūno prasmę – iš meilės ir laisvai tapdami dovana Dievui ir žmonėms⁶⁴.

Vedybinė kūno prasmė – tapimas meilės dovana kitam ypatingu būdu išskleidžiama monogaminėje santuokoje. Tik neatšaukiama santuoka sudaro tinkamas sąlygas reikšintis autentiškai dovanojamai meilei, kurios raiška apima tapimą vienu kūnu. „Vieno kūno“ santuokinė sandora apima visišką savęs dovanojimą sutuoktiniui ir kito besąlyginį priėmimą kaip dovanos⁶⁵.

Tik neišardomoje santuokoje yra realizuojama „kūno vedybinė prasmė“, nes sutuoktiniai tarsi sako vienas kitam: „Aš visiškai tau save atiduodu, visą, kas aš esu, ir besąlygiškai. Nuoširdžiai, laisvai ir amžinai. Aš taip pat priimu tavo man duodamą dovaną. Laiminu tave. Patvirtinu tave. Besąlygiškai visą, koks tu esi, ir amžinai.“ Jei lytinis aktas to neteigia, jis neatitinka vedybinės kūno prasmės, jis nėra meilės išraiška, tik pigi klastotė. Jis neatliepia asmens orumo ir gali niekada nepatenkinti širdies lūkesčių⁶⁶.

Autentiška žmogiška meilė, apimanti ir kūnišką išraišką – žmogaus tapimą dovana mylimam žmogui, – yra preliudas, simbolis ir išankstinis Dievo meilės pilnatvės ragavi-

mas. Tik neatšaukiamas savęs dovanojimas santuokoje išreiškia autentišką meilę, kurios pavyzdys – Dievo meilė. Tokie meilės vienybės ryšiai atspindi Dieve egzistuojančią vienybę. Tokie autentiški meilės ryšiai yra sakramentiniai – Kristaus malonės dėka leidžiantys dalyvauti paties Dievo meilės bendrystėje.

Išvados

1. Vedybinė kūno prasmė yra žmogaus galia mylėti tampant dovana kitam.
2. Savęs dovanojimas sudaro autentiškos meilės ir asmenų bendrystės pagrindą.
3. Vidinis Triasmenio Dievo gyvenimas yra dieviškųjų Asmenų dovanojimasis vienas kitam ir jų vienas kito priėmimas.
4. Per Kristų žmones pasiekęs Dievo apsiareiškimas atskleidžia, kad Dievas iš meilės žmogui save dovanoja. Todėl suprantame, kad meilė ir savęs dovanojimas yra neatskiriama susiję.
5. Žmogus yra Dievo paveikslas; jis yra pašauktas atkartoti Dievo buvimo ir veikimo pavyzdį – būti meilės dovana Dievui ir kitam žmogui.
6. Žmoguje įrašyta vedybinė kūno prasmė yra pagrindinė žmogiškosios egzistencijos savybė ir pašaukimas, todėl išskleidžiantis vedybinę kūno prasmę žmogus pasiekia giliausią savo buvimo ir egzistencijos prasmę.

NUORODOS

- ¹ Prokes M. T. *Mutuality: The Human Image of Trinitarian Love*. New York. 1993. P. 56.
- ² Schneider R. *The Human Person as the Image of the Three-Personal God*. Lecture. Marquette University, Milwaukee, Wisconsin, August 8, 1966 // Prokes M.T. *Mutuality: The Human Image of Trinitarian Love*. P. 34.
- ³ LaCugna C. M. *God for Us: The Trinity and Christian Life*. New York. 1991. P. 222.
- ⁴ Rahner K. *The Trinity*. New York. 2003. P. 35.
- ⁵ Ten pat. P. 34–36.
- ⁶ Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaunas. 1996. 458.
- ⁷ Moltmann J. *The Crucified God*. Minneapolis. 1993. P. 244.
- ⁸ Ratzinger J. *Krikščionybės įvadas*. Vilnius. 1991. P. 172.
- ⁹ *Benediktas XVI*. Enciklika „Deus Caritas est“. Kaunas. 2006. 12.
- ¹⁰ Kasper W. *The God of Jesus Christ*. P. 194–195.
- ¹¹ Moltmann J. *The Trinity and the Kingdom*. Minneapolis. 1993. P. 32.
- ¹² Ten pat.
- ¹³ Ten pat. P. 33.
- ¹⁴ Prokes M. T. *Toward a Theology of the Body*. Grand Rapids. 1996. P. 141.
- ¹⁵ Cantalamessa R. *Gyvenimas Eucharistijos liturgija* // <http://www.lcn.lt/bzinios/bz9717/717str.html>. 2006 09 25.
- ¹⁶ Prokes M. T. *Toward a Theology of the Body*. P. 141.
- ¹⁷ Jonas Paulius II. Enciklika „Dominum et Vivificantem“ // http://www.lcn.lt/b_dokumentai/enciklikos/dominum-et-vivificantem.html. 10. 2006 09 25.
- ¹⁸ Vorgrimler H. *Naujasis teologijos žodynas*. Kaunas. 2003. P. 137.
- ¹⁹ Prokes M. T. *Mutuality: the Human Image of Trinitarian Love*. P. 35–36.

- ²⁰ Prokes M. T. *Toward a Theology of the Body*. P. 57.
- ²¹ Hogan R. M., Le Voir J. M. *Covenant of Love: Pope John Paul II on Sexuality, Marriage and Family in the Modern World*. San Francisco. 1992. P. 39.
- ²² Ten pat. P. 41–42.
- ²³ Prokes M. T. *Toward a Theology of the Body*. P. 66.
- ²⁴ Ten pat. P. 67.
- ²⁵ Jonas Paulius II. 1979 m. lapkričio 14 d. audiencija // *Moral Theology Today*. St. Louis, MI. 1984. P. 267.
- ²⁶ West Ch. *Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body"*. Boston. 2003. P. 78–79.
- ²⁷ DeMarco D. *The Body as Supernatural, Personalistic, and Nuptial* // *The National Catholic Bioethics Quarterly*. Boston. 2003. Volume 3. P. 84.
- ²⁸ Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas „Mulieris Dignitatem“ // http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/apost_letters/documents/hf_jp-ii_apl_15081988_mulieris-dignitatem_en.html. 29. 2006 06 07.
- ²⁹ Jonas Paulius II. Enciklika „Redemptor Hominis“ // http://www.lcn.lt/b_dokumentai/enciklikos/redemptor-hominis.html. 10. 2006 06 01.
- ³⁰ Ten pat. 8.
- ³¹ Prokes M. T. *Mutuality: The Human Image of Trinitarian Love*. P. 34.
- ³² Vatikano II Susirinkimo nutarimai. *Gaudium et Spes*. Vilnius: Aidai. 2001. 24.
- ³³ West Ch. *Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body"*. P. 95.
- ³⁴ Benediktas XVI. Enciklika „Deus Caritas est“. Kaunas. 2006. 7.
- ³⁵ West Ch. *Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body"*. P. 95.
- ³⁶ Asci D. P. *The Conjugal Act as a Personal Act: a Study of the Catholic Concept of the Conjugal Act in the Light of Christian Anthropology*. San Francisco. 2002. P. 133.
- ³⁷ West Ch. *Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's „Gospel of the Body“*. P. 95.
- ³⁸ Jonas Paulius II. *Theology of the Body: Human Love in the Divine Plan*. P. 62.
- ³⁹ West Ch. *Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body"*. P. 96.
- ⁴⁰ Benediktas XVI. „Deus Caritas est“. 7.
- ⁴¹ Jonas Paulius II. *Theology of the Body: Human Love in the Divine Plan*. P. 66.
- ⁴² West Ch. *Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body"*. P. 96.
- ⁴³ Jonas Paulius II. *Theology of the Body: Human Love in the Divine Plan*. P. 62.
- ⁴⁴ Prokes M. T. *Mutuality: the Human Image of Trinitarian Love*. P. 55.
- ⁴⁵ DeMarco D. *The Body as Supernatural, Personalistic, and Nuptial*. P. 92.
- ⁴⁶ West Ch. *Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body"*. P. 96–97.
- ⁴⁷ Jonas Paulius II. *Theology of the Body: Human Love in the Divine Plan*. P. 61.
- ⁴⁸ Ten pat. P. 63.
- ⁴⁹ West Ch. *Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body"*. P. 98.
- ⁵⁰ Rousseau M. F. *Deriving Bioethical Norms from the Theology of the Body* // *The National Catholic Bioethics Quarterly*. Boston. 2003. Volume 3. P. 60.
- ⁵¹ Prokes M. T. *Toward a Theology of the Body*. P. 96.
- ⁵² West Ch. *Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body"*. P. 102–104.

- ⁵³ Ten pat. P. 79.
- ⁵⁴ *Shivanandan M.* Crossing the Threshold of Love: a New vision of Marriage in the Light of John Paul II's Anthropology. Washington, D.C. 2005. P. 144.
- ⁵⁵ *West Ch.* Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body". P. 81.
- ⁵⁶ Katalikų Bažnyčios katekizmas. 2563.
- ⁵⁷ *West Ch.* Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body". P. 82.
- ⁵⁸ *Ratzinger J.* Krikščionybės įvadas. P. 148.
- ⁵⁹ Ten pat. P. 141.
- ⁶⁰ *West Ch.* Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body". P. 78.
- ⁶¹ *Prokes M. T.* Toward a Theology of the Body. P. 101.
- ⁶² *West Ch.* Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body". P. 83.
- ⁶³ *Jonas Paulius II.* Theology of the Body: Human Love in the Divine Plan. P. 296.
- ⁶⁴ *West Ch.* Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body". P. 305.
- ⁶⁵ *Jonas Paulius II.* Apaštališkasis paraginimas „Familiaris Consortio“. Vilnius. 1994. 14.
- ⁶⁶ *West Ch.* Theology of The Body Explained: a commentary on John Paul II's "Gospel of the body". P. 103.

LITERATŪRA

1. *Asci D. P.* The Conjugal Act as a Personal Act: a Study of the Catholic Concept of the Conjugal Act in the Light of Christian Anthropology. San Francisco: Ignatius Press. 2002.
2. *Benediktas XVI.* Enciklika „Deus Caritas est“. Kaunas: Katalikų interneto tarnyba. 2006.
3. Biblija, arba Šventasis Raštas. Vilnius: Lietuvos Biblijos draugija. 2001.
4. *Cantalamessa R.* Gyvenimas Eucharistijos liturgija // <http://www.lcn.lt/bzinius/bz9717/717str.html>. 2006 09 25.
5. *DeMarco D.* The Body as Supernatural, Personalistic, and Nuptial // The National Catholic Bioethics Quarterly. Boston. 2003. Volume 3.
6. *Hogan R. M, Le Voir J. M.* Covenant of Love: Pope John Paul II on Sexuality, Marriage and Family in the Modern World. San Francisco: Ignatius Press. 1992.
7. Vatikano II Susirinkimo nutarimai. Vilnius: Aidai. 2001.
8. *Jonas Paulius II.* 1979 m. lapkričio 14 d. audiencija // Moral Theology Today. St. Louis, MI. 1984. ☒
9. *Jonas Paulius II.* Apaštališkasis laiškas „Mulieris Dignitatem“ // http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/apost_letters/documents/hf_jp-ii_apl_15081988_mulieris-dignitatem_en.html. 2006 06 07.
10. *Jonas Paulius II.* Apaštališkasis paraginimas „Familiaris Consortio“. Vilnius: Lumen fondo leidykla. 1994.
11. *Jonas Paulius II.* Enciklika „Dominum et Vivificantem“ // http://www.lcn.lt/b_dokumentai/enciklikos/dominum-et-vivificantem.html. 10. 2006 09 25.
12. *Jonas Paulius II.* Enciklika „Redemptor Hominis“ // http://www.lcn.lt/b_dokumentai/enciklikos/redemptor-hominis.html. 2006 06 01.
13. *Jonas Paulius II.* Theology of the Body: Human Love in the Divine Plan. Boston: Pauline Books & Media. 1997.
14. *Kasper W.* The God of Jesus Christ. New York: Crossroad. 2002. ☒
15. Katalikų Bažnyčios katekizmas. Kaunas: Tarpdiecezinė katechetikos komisijos leidykla. 1996.
16. *LaCugna C. M.* God for Us: The Trinity and Christian Life. New York: HarperCollins Publishers. 1991. ☒
17. *Moltmann J.* The Crucified God. Minneapolis: Fortress Press. 1993.

18. *Moltmann J.* The Trinity and the Kingdom. Minneapolis: Fortress Press. 1993. ☒
19. *Prokes M. T.* Mutuality: The Human Image of Trinitarian Love. New York: Paulist Press. 1993. ☒
20. *Prokes M. T.* Toward a Theology of the Body. Grand Rapids: W. B. Erdmans Publishing Company. 1996.
21. *Rahner K.* The Trinity. New York: The Crossroad Publishing Company. 2003. ☒
22. *Ratzinger J.* Krikščionybės įvadas. Vilnius: Katalikų pasaulis. 1991.
23. *Rousseau M. F.* Deriving Bioethical Norms from the Theology of the Body // The National Catholic Bioethics Quarterly. Boston. 2003. Volume 3.
24. *Shivanandan M.* Crossing the Threshold of Love: a New vision of Marriage in the Light of John Paul II's Anthropology. Washington, D.C.: The Catholic University of America Press. 2005. ☒
25. *Vorgrimler H.* Naujasis teologijos žodynas. Kaunas: Katalikų interneto tarnyba. 2003.
26. *West Ch.* Theology of The Body Explained: a Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body". Boston: Pauline Books & Media. 2003.

Žydrūnas KULPYS, Andrius NARBEKOVAS

NUPTIAL MEANING OF THE BODY

S u m m a r y

The call to LOVE is a fundamental call for every human being. Everyone is yearning for true love. What is an authentic human love? God can help us to find the answer to this question. In the process of searching for authentic love, we have to look at the image and the revelation of God, and to learn what the true love entails.

When we look at the revelation of God in the Scriptures, we see God described as Being for others. The Holy Trinity is three divine persons, where each person is giving himself to one another in self surrender of love. Jesus – incarnate God through the history of salvation of humankind reveals that true love is giving. Self gift is the definition of love. God's nature is self giving out of love. The Bible tells us that God created human beings in the image and likeness of God Himself. And since humans are the images of God, so they also have the nature of love. In its deepest meaning human nature is self giving out of love following God's example of love.

How do we, humans, resemble God? As we look for the means in which we, humans, actualize our likeness of God we discover that it is by our love that we resemble God. To be created into image of God is to be created for love. Therefore God created our human nature in such a way that we in our nature, have the ability to express love, the love in which person becomes a gift for another. This ability to express love is called the nuptial meaning of body. We, as human persons, in our own bodily existence carry our calling to love. The nuptial meaning of body which is inscribed in our nature is our call to become a gift of love for another human person. By loving others we fulfill the image of God inscribed in our personalities. We are the images of God by means of love which is divine – self giving as we see with which God loves us.

Considering all these points, we can conclude that human existence reaches its meaning when we love other people following God's example of love. To love like God loves, is the main purpose of every human being, it is the ultimate way in which we fulfill our image of God that we carry in our nature.

God has not only created us with the nature of love, but he has also provided help for humans to fulfill our calling to love. First, God testifies that He loved us first, therefore we just have to accept His love and love in return. It is much easier to love when one knows he or she is already loved. So we are called and enabled to love, because God first loved us and gave Himself for us that we clearly see in Jesus' revelation. God also gifted us with all the creation. All that exists is created for humankind and is freely given to us as gift. That's the truth we read in the first book of Bible, namely in the book of Genesis. The creation of the world and all that exists is a gift of love from God to humans. We are called to accept this gift of love, and to prolong this love by becoming a gift for others.

Second way to help us to love is God's design to create us as male and female. The creation of man in two different modes – as male and female with certain body and spiritual differences, is the call of man and woman to form a union of the two of them. The base for this love **union** is self gift. Our gender differences enable us

physically to become a person-gift for each other. The communion of love between man and woman which is based on self **giving** is the image of the Trinitarian love communion.

We are called to become a gift for each other in all our human relationships. Sometimes, especially in the matters of their sexual expression, people fail to express true self donation for each other. The true fulfillment of nuptial meaning of body which includes sexual expression is achieved only within the bonds of marital love. Only marital love sanctifies spousal sexual love because total and true self donation of person is realized within irrevocable covenant of love in marriage. True love is always responsible, total and irrevocable. There is no authentic love with its sexual expression if there is no irrevocable commitment of love between male and female. Such commitment is established in the sacred covenant of marriage. Sexual activity outside the marriage does not fulfill the nuptial meaning of the body, and is seen not as love, but the using of other person in order to get sexual pleasures. Such persons fail to express authentic love and fail to live by their true nature, and by acting this way, they won't be able to achieve true meaning in life that God, our Creator, is calling us for.

The nuptial meaning of the body is not only related to marriage and marital love. It is a capacity that all people possess. That includes people who live in the celibate state without marrying and without any sexual activity. Nuptial capacity is a person's capacity to express love in whatever life's state they may live in. It is a person's ability for self-giving and power to become a gift for another human being, even without sexual expression.

This nuptial power of every human is what unites us all as humans in the sacred bond of love that God intended from the beginning of creation of humankind. People reach the meaning and fulfillment in their lives, when they fulfill the nuptial meaning of their bodies – when they express authentic love which embraces our bodily existence.

Gauta: 2007 01 19

Parengta: 2007 06 04

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Trejybė, Dievo paveikslas, vedybinė kūno prasmė, meilė, savęs dovanojimas.

KEY WORDS: Trinity, image of God, nuptial meaning of the body, love, self-giving.

Žydrūnas KULPYS – kunigas, Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio parapijos rezidentas, Vilkaviškio vyskupijos tribunolo teisėjas, doktorantas Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakultete. Dėsto dvasingumo teologiją Katalikų teologijos fakultete Vytauto Didžiojo universitete bei Kauno kunigų seminarijoje. Teologijos bakalauro ir kanonų teisės magistro laipsnius gavo Vytauto Didžiojo universitete. Teologijos licenciatą įgijo St. Mary's Seminary and University (Baltimorė, Maryland valstija, JAV). Adresas: Vytauto g. 33a, LT-68293 Marijampolė. El. paštas: zkulpys@hotmail.com.

Andrius NARBKOVAS – kunigas, profesorius, teologijos mokslų daktaras; Lietuvos medicininės etikos komite-
to prie Lietuvos sveikatos apsaugos ministerijos narys; VDU KTF teologijos katedros vedėjas, VDU KTF Santuo-
kos ir šeimų studijų centro vadovas, VTU ir KMU docentas. Mokslinių tyrimų sritys: biomedicininė etika, šeimos
ir santuokos teologija. Adresas (darbo): Gimnazijos g. 7, LT-44260 Kaunas.

Žydrūnas KULPYS — Priest in residence at St. Vincent DePaul Parish, Marijampole. Diocesan Judge of Tribunal
in the Diocese of Vilkaviskis. STD student at Kaunas Vytautas Magnus University, Faculty of Catholic Theology.
Teaches Spiritual Theology at Kaunas Vytautas Magnus University and Kaunas Priests' Seminary. Bachelor degree
in Theology and Master's degree in Canon Law both received at Vytautas Magnus University. STL degree was
obtained at St. Mary's Seminary and University in Baltimore, Md. U.S.A. Address: Vytauto st. 33a, LT-68293 Mari-
jampolė. E-mail: zkulpys@hotmail.com.

Andrius NARBEOVAS – priest, professor, doctor of sacred theology; member of Medical Ethics Committee of Lithuania at the Ministry of Health Care; Director of Theology Department in VMU Faculty of Catholic Theology; associate professor at VLU, KMU. Director of Family and Marriage Research Center at VMU Faculty of Catholic Theology. Investigation fields: biomedical ethics, theology of marriage and family. Address (office): Gimazijos st. 7, LT-44260 Kaunas.